

«Κύριε ο Θεός μου εμεγαλύνθης σφόδρα»: ο προοιμιακός Ψαλμός (103ος) (Α΄)

[Ορθοδοξία](#) / [Ερμηνεία Αγίας Γραφής](#)

[Μιχάλης Κουτσός, Φιλολόγος - Συγγραφέας](#)

ΟΜΙΛΙΑ ΓΙΑ ΤΟΝ 103 ΨΑΛΜΟ (ΠΡΟΟΙΜΙΑΚΟ)

Εισαγωγικά

Ο ψαλμωδός μας περιγράφει με ποιητικό τρόπο τις ημέρες της δημιουργίας. Ζωντανεύει το αγιογραφικό κείμενο με πολύ παραστατικές περιγραφές, ενώ παράλληλα υμνεί την μεγαλοπρέπεια και την παντοδυναμία του Θεού. Είναι ένα έργο αντάξιο του θεόπνευστου ποιητή Δαβίδ.

Ο ψαλμός αυτός ανήκει στην κατηγορία των ύμνων δοξολογίας προς τον Θεό, που συντάχθηκαν για λειτουργική χρήση και ψάλλονταν συνήθως με συνοδεία μουσικών οργάνων. Στην κατηγορία αυτή των ψαλμών ο άνθρωπος δεν ζητά πνευματικά ή υλικά οφέλη, αλλά εκφράζει την πλήρη αφοσίωσή του για το μεγαλείο και τη δόξα του Θεού.

Ο ψαλμός αυτός περιλαμβάνει τρία μέρη:

- A. **την εισαγωγή**, όπου ο πιστός καλείται να δοξάσει τον Θεό,
- B. **το κύριο θέμα**, όπου αναφέρει τους λόγους, για τους οποίους πρέπει να ευχαριστεί κανείς τον Θεό και
- Γ. **ο επίλογος**, που περιλαμβάνει μια σύντομη ανακεφαλαίωση των λόγων δοξολογίας.

Ο ψαλμός διαβάζεται πάντα σε όλους τους εσπερινούς, γιατί γίνεται λόγος για το τέλος της ημέρας και τον ερχομό της νύχτας «ὁ ἥλιος ἔγνω τὴν δύσιν αὐτοῦ, ἔθου σκότος καὶ ἐγένετο νύξ». Ακόμη λέγεται **προοιμιακός**, γιατί διαβάζεται στην αρχή του Εσπερινού ως προοίμιο. Ο ψαλμωδός ακολουθεί τη διήγηση του Μωϋσή για την δημιουργία του κόσμου στη Γένεση της Παλαιάς Διαθήκης.

Πιο συγκεκριμένα:

Στους στίχους (1-4):

Γίνεται λόγος για τα έργα δημιουργίας της πρώτης και δεύτερης ημέρας, για την δημιουργία του φωτός και του ουρανού στερεώματος.

1: «Εὐλόγει, ἡ ψυχὴ μου, τὸν Κύριον.

Κύριε ὁ Θεός μου, ἐμεγαλύνθησ σφόδρα,»

Δοξολόγησε, ψυχὴ μου, τὸν Κύριο. Κύριε και Θεέ μου,

Εσένα σε δοξολόγησαν πάρα πολύ για το μεγαλείο Σου.

2: «ἐξομολόγησιν καὶ μεγαλοπρέπειαν ἐνεδύσω

ἀναβαλλόμενος φῶς ὡς ἱμάτιον, ἐκτείνων τὸν οὐρανὸν ὡσεὶ δέρριν·»

Ντύθηκες την ομολογία και την ευχαριστία για την μεγαλοπρέπεια σου

καθώς ρίχνεις πάνω σου το φως για ἱμάτιο

και τεντώνεις τον ουρανό σαν μια δερμάτινη σκηνή.

Ερμηνεία

«Ευλογώ» σημαίνει λέω καλά λόγια για κάποιον, δοξολογώ, δίνω την Χάρη. Συνήθως λέγεται για τον Θεό, που μας ευλογεί, μας δίνει δηλαδή τη χάρη Του κι έτσι έχουμε την ευλογία του Θεού και είμαστε ευλογημένοι. «Ευλογείτε» λέμε και στους μοναχούς ή ιερείς του Αγίου Όρους, για να μας δώσουν κάτι από τη Χάρη του Θεού. Αλλά και ο άνθρωπος ευλογεί τον Θεό, δηλαδή τον δοξολογεί.

Στην έναρξη του εσπερινού και του όρθρου ο ιερέας εκφωνεί:

«Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, πάντοτε, νῦν, καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων».

Εδώ ο Θεός είναι «ευλογητός», δηλαδή αξίζει πάντοτε να δοξάζεται.

Στην έναρξη της Θ. Λειτουργίας ο ιερέας λέγει:

«Εὐλογημένη ἡ Βασιλεία τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος,

νῦν καὶ ἀεί τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.»

Εδώ η βασιλεία του Τριαδικού Θεού είναι δοξασμένη «εν ουρανοίς» και μετά την έλευση του Χριστού είναι δοξασμένη και «επί της γης» με το μυστήριο της Θ. Λειτουργίας που θα ακολουθήσει.

Στην απόλυση της Θ. Λειτουργίας

Το « ὁ εὐλογῶν τοὺς εὐλογοῦντας σε, Κύριε» υποδηλώνει ότι η ευλογία, η Χάρη του Θεού έρχεται σε αυτούς που τον ευλογούν, τον δοξολογούν. Ο ψαλμωδός

καλεί τον εαυτό του να εκφράσει την δοξολογία του προς τον Θεό από τα βάθη της ψυχής του. Αυτό θα το επαναλάβει και στο τέλος κλείνοντας αυτήν την δοξολογία, κι έτσι έχουμε σχήμα «κύκλος».

Τί σημαίνει όμως «έμεγαλύνθη»; Μεγαλύνω σημαίνει: λέω ότι κάποιος είναι μεγάλος, τον επαινώ, τον δοξολογώ. Έχει ο Θεός ανάγκη να «μεγαλυνθεί» από τον άνθρωπο; Όχι βέβαια, αλλά, όταν αντικρίζει κανείς το μεγαλείο της δημιουργίας, το μέγεθος, την ποικιλία των κτισμάτων και την πρόνοια του Θεού γι αυτά, τότε ο άνθρωπος αναφωνεί, όπως τονίζεται και πιο κάτω: «ὡς ἔμεγαλύνθη τὰ ἔργα σου, Κύριε· πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησας». Το όνομα βέβαια του Θεού μεγαλύνεται και δοξάζεται και όταν οι πιστοί τον ανυμνούν και με λόγια κυρίως όμως με έργα.

Η εξομολόγηση είναι μια ομολογία για την μεγαλοπρέπεια του Θεού, είναι η ευχαριστία για όλα τα μεγαλοπρεπή που έκανε ο Θεός. Αυτό το αισθάνονται όσοι αξιώνονται να δουν το Θαβώριο φως που περιβάλλει τον Κύριο. «Ἐγὼ εἶμι τό φῶς τοῦ κόσμου» λέγει ο Υἱός και Λόγος του Θεού, το ίδιο και ο Θεός Πατήρ ντύνεται με το φως, αλλά αυτό το φως δεν είναι υλικό, είναι μια από τις ενέργειες του Θεού. Με αυτό το φως εμφανίστηκε στην Μεταμόρφωση, στην Ανάληψη, στην Ανάσταση, στον Απ. Παύλο και στη Βηθλεέμ κάθε Πάσχα. Αυτό συμβαίνει και σε μας όταν μετά την Θεία Μετάληψη ομολογούμε ότι «Εἶδομεν τό φῶς τό ἀληθινόν...», δηλαδή πήραμε μέσα μας τον Χριστό, που είναι το φως το αληθινό. Εδώ όμως ο ψαλμωδός το βλέπει σε σχέση με την μεγαλοπρέπεια της δημιουργίας. Η δημιουργία δηλαδή του Θεού είναι φωτισμένη από αυτό το φως και η μεγαλοπρέπεια αυτής της φωτισμένης δημιουργίας, με την οποία ο υμνωδός βλέπει να περιβάλλεται ο Θεός, γίνεται αντικείμενο «εξομολόγησης», δηλαδή ευχαριστίας προς τον Θεό και ανάγκη δοξολογίας προς το πρόσωπο Του.

3: ὁ στεγάζων ἐν ὕδασι τὰ ὑπερῶα αὐτοῦ,

ὁ τιθεὶς νέφη τὴν ἐπίβασιν αὐτοῦ,

ὁ περιπατῶν ἐπὶ πτερύγων ἀνέμων·»

Εσύ είσαι αυτός που σκεπάζεις τα πιο ψηλά μέρη του ουρανού με ύδατα.

Εσύ είσαι αυτός που βάζεις τα σύννεφα, για να περνάς από πάνω τους

Εσύ είσαι που περπατάς πάνω στα φτερά του ανέμου.

Ερμηνεία

Η μεγαλοπρεπής αυτή περιγραφή δίνει τις διαστάσεις του θείου παράγοντα, ο οποίος κυριαρχεί στον ουρανό, στα νέφη, στους ανέμους. Ο ουρανός είναι σαν μια

δερμάτινη σκηνή και έχει για στέγη στα πιο ψηλά της μέρη τα νερά των νεφών, πάνω στα οποία οδηγεί την άμαξά του, ενώ περπατά πάνω στα φτερά του ανέμου. Οι ανθρωπομορφικές αυτές εκφράσεις δείχνουν την μεγαλοπρέπεια και την παντοδυναμία του Θεού. Οι μετοχές είναι σε χρόνο ενεστώτα: «έκτείνων...ὁ στεγάζων... ὁ τιθείς...ὁ περιπατῶν...» αντί αορίστου (εκτείνας.. ο στεγάσας... ο θείς... ο περιπατήσας) γιατί θέλει να δηλώσει ότι ο Θεός Δημιουργός δεν τα δημιούργησε μια φορά και τα άφησε στην τύχη τους, αλλά συνεχίζει να τα διατηρεί και να τα συντηρεί, δείχνοντας έτσι την Πρόνοια για τα κτίσματά του και πολύ περισσότερο για το πλάσμα του, τον άνθρωπο.

[Διαβάστε ολόκληρη τη μελέτη εδώ](https://bit.ly/3MplQsu)

<https://bit.ly/3MplQsu>